

LEERWIJZER
KLAS 3 BB techniek
2026-2027

Voorwoord

Ter Apel, oktober 2026

Beste leerling,

Voor je ligt de leerwijzer voor de bovenbouw van de kaderberoepsgerichte leerweg Techniek, klas 3. De leerwijzer informeert jou en jouw ouder(s)/verzorger(s) over alles wat te maken heeft met toetsing. Deze leerwijzer is meer dan een opsomming van toetsen die in een schooljaar gemaakt worden: hierin beschrijven we ook wat we onze leerlingen in een schooljaar willen leren en welke doelen we stellen. De leerwijzer bestaat uit twee delen: allereerst tref je het algemene gedeelte aan en in het tweede gedeelte wordt vakspecifieke informatie beschreven.

Belangrijke zaken uit het eerste gedeelte:

- een gedeelte met algemene informatie;
- hoe zien de bevorderingsnormen eruit?;

In het tweede gedeelte kun je o.a. lezen:

- hoeveel toetsen er per vak zijn en waarover gaan ze (leerstofomschrijving);
- of een toets onderdeel van het schoolexamen is en hoe zwaar een toets meetelt;
- op welke manier (bijvoorbeeld mondeling) de toets afgenomen wordt.
- wat willen we je leren?
- welke doelen stellen we?

Kortom, je doet er verstandig aan om deze leerwijzer regelmatig te raadplegen.

Sommige onderdelen behoren tot het schoolexamen (SE). Deze zijn ook te vinden in het PTA (Plan van Toetsing en Afsluiting).

Voor de vakken Maatschappijleer1 en Kunstvakken 1 geldt dat deze vakken volledig meetellen voor het SE, maar alleen gevolgd worden in het 3^e leerjaar. Rekenen wordt gevolgd in het 3^e en eerste helft van het 4^e leerjaar. Alleen leerlingen die geen examen afleggen in wiskunde leggen een SE voor rekenen af. Voor Z&W, PIE, BWI en MT geldt dat alle onderdelen die hier afgenomen worden behoren tot het SE. Voor al deze vakken geldt een afsluitend karakter en deze zijn dus opgenomen in het PTA.

Wat ik ook even onder de aandacht wil brengen is het toetsrooster. Het toetsrooster is te vinden op de website van onze school (knop 'ROOSTER') en is jou behulpzaam om je studieplanning vroegtijdig af te stemmen.

Namens het bovenbouwteam vmbo wens ik jou een succesvol schooljaar toe. Met vriendelijke groeten,

Mevr. V. Jalvingh

Teamleider vmbo-bovenbouw

E: v.jalvingh@rsgterapel.nl

T: 0599 581 226

Inhoud

Voorwoord	2
Inleiding.....	4
Inrichting	4
a. Wat is de basisberoepsgerichte leerweg?.....	4
Leerwijzer: Nederlands	5
Leerwijzer: Engels.....	7
Leerwijzer: Wiskunde	9
Leerwijzer: Nask1	11

Inleiding

Er is in de bovenbouw van het VMBO een aantal momenten waarop jouw kennis en vaardigheden getoetst worden. Deze momenten zijn ondergebracht in deze leerwijzer en in het PTA.

In deze leerwijzer staan alle toetsen die afgenomen worden in jaar 3. Wanneer de toets een onderdeel is van het schoolexamen, staat dit vermeld bij de code (SE). Deze toets is dan ook weer terug te vinden in het PTA.

Het PTA (programma van toetsing en afsluiting) wordt gebruikt in klas 4. Het PTA gaat in het bijzonder over de inrichting, de regelgeving, de gang van zaken m.b.t. het Schoolexamen.

Daarnaast wordt per vak aangegeven welke proefwerken, praktische opdrachten, practica, mondelinge toetsen en handelingsopdrachten je kunt verwachten.

Inrichting

a. Wat is de basisberoepsgerichte leerweg?

De basisberoepsgerichte leerweg is de leerweg waarbij de leerlingen het meest praktisch bezig zijn. In het 3^e en het 4^e leerjaar krijgen de leerlingen 12-wekelijkse lessen in het profiel PIE (Produceren, Installeren en Energie), of M&T (Mobiliteit en Transport, of BWI (Bouwen, Wonen en Interieur). Dit is iets minder dan de helft van de wekelijkse lessen. In onderstaande overzicht staan de vakken per leerjaar:

Vakken klas 3	Vakken klas 4
Nederlands	Nederlands
Engels	Engels
wiskunde	wiskunde
rekenen	rekenen
maatschappijleer 1	
nask1	nask1
Kunstvakken1	
lichamelijke opvoeding	lichamelijke opvoeding
profiel: PIE of M&T of BWI	profiel: PIE of M&T of BWI

Vak: Nederlands**Studie: 3 BBL TN/ZW**

Code	Leerwijzer Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PW1	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Taal: Je kent de woordraadstrategieën en kunt dit toepassen, je weet hoe woorden zijn ontstaan, je herkent ironie en woordgrappen, je weet wat het verschil is tussen verbale- en non-verbale communicatie en hoe dit een rol speelt in communicatie. Grammatica: Je herkent verschillende woordsoorten en zinsdelen. Formuleren: Je kent de trappen van vergelijking en kan dit toepassen in zinnen. Spelling: Je kent de spellingsregels, je kunt leestekens op de juiste plek in de zin plaatsen. Inhoud. <u>Hoe leer ik?</u> Je leert de theorie en maakt de opdrachten van: Taal paragraaf 1 t/m 3, Grammatica paragraaf 1 en 2, Formuleren paragraaf 1 en 2, Spelling paragraaf 1 en 2. Je bestudeert het overzicht woordraadstrategieën.	S	45 min.	17
PW2	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Je kunt tekstverbanden en signaalwoorden herkennen in een tekst, Je kunt meningen, argumenten en conclusies herkennen in een tekst, je leert over tekstdoelen en publiek en je kunt werken met een stappenplan bij het lezen van teksten. Inhoud. <u>Hoe leer ik?</u> Je leert de theorie en de opdrachten van paragraaf 1 t/m 4 en paragraaf 7 van Cursus 1 Meer dan lezen. Hieraan wordt (een deel van) Thema A Geluk gekoppeld.	S	45 min.	17
PW3	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Je kunt een presentatie voorbereiden en houden voor een groep. Je kunt opbouwende feedback geven en ontvangen. Vaardigheid. <u>Wat leer ik?</u> Je leert informatie te verzamelen voor een presentatie en feedback te geven en te krijgen. Ook leer je hoe je jezelf moet presenteren en hoe je mondeling verslag moet doen. Inhoud. <u>Hoe leer ik?</u> Je leert de theorie en opdrachten van alle paragrafen van Cursus 2 Media. Hieraan wordt (een deel van) Thema A Geluk gekoppeld.	M	10 min.	17
PW4	Doel. <u>Welk doel bereik ik?</u> Lezen: Je kunt de verschillende tekstverbanden en signaalwoorden herkennen in teksten. Taal: Je herkent thematische uitdrukkingen in teksten.	S	45	16

	Grammatica: Je leert over samengestelde zinnen. Formuleren: Je leert over enkelvoud en meervoud en kunt dit toepassen in een zelfgeschreven tekst, je weet hoe je samengestelde zinnen op de juiste manier moet formuleren in teksten. Spelling: Je weet hoe je samenstellingen op de juiste manier moet schrijven en welke woorden aan elkaar of los geschreven moeten worden. Inhoud. Hoe leer ik? Je leert de theorie en maakt de opdrachten van paragraaf 5 van Meer dan Lezen, paragraaf 4 en 5 van Taal, paragraaf 3 van Grammatica, paragraaf 3 en 4 van Formuleren, paragraaf 3 en 4 van Spelling. Deze onderdelen worden gekoppeld aan (een deel van) het thema Changemakers.			
PW5	Doel. Welk doel bereik ik? Je kunt een zakelijke brief schrijven. Inhoud. Hoe leer ik? Je leert de theorie en maakt de opdrachten van de thema's Leefwereld en Changemakers en van paragraaf 4 van Formuleren. Daarnaast leer je de conventies brief en mail (uit Handig! achter in het boek). Dit onderdeel wordt tevens gekoppeld aan het stageboekje.	S	45	17
PW6	Doel. Welk doel bereik ik? Lezen: Je leert over de lay-out van een tekst en je begrijpt het stappenplan Lezen en kunt dit gebruiken bij een tekst. Woordenschat: Je weet hoe je achter de betekenis komt van moeilijke woorden in de tekst. Dit onderdeel wordt gekoppeld aan Lezen. Spelling: Je leert wanneer je een tussenletter moet gebruiken. Je leert over persoonsvormen in samengestelde zinnen en over voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord. Inhoud. Hoe leer ik? Je leert de theorie en opdrachten van paragraaf 6 van de cursus Meer dan lezen en het stappenplan Lezen (Handig! achter in het boek), paragraaf 5, 10 en 12 van Spelling.	S	45	16
Opmerkingen: S= schriftelijk, M = mondeling Fictie: Tijdens de lessen Nederlands wordt er gewerkt aan fictie en aan het fictiedossier. Het onderdeel fictie moet in orde zijn om over te kunnen gaan naar klas 4. In klas 4 wordt dit onderdeel getoetst. Kijken en luisteren: Met dit onderdeel wordt geoefend in klas 3, maar wordt getoetst in klas 4 d.m.v. het kijk- en luisterexamen.				

Vak: Engels**Studie: 3 BBL TN**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %
PW1	Leerdoelen: Ik kan de tegenwoordige tijd gebruiken en ik kan aangeplakte vragen maken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met het beschrijven van iemand en het geven van je mening. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 1 (Stone 1, 2 + Grammar 1, 2 + words and phrases p.72 en 73)	S	45	15
PW2	Leerdoelen: Ik kan de voltooid verleden tijd en hulpwerkwoorden gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met misdaad en noodgevallen. Ik ken onregelmatige werkwoorden. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 2 (Stone 3, 4 + Grammar 5a, 5b, 6 + words and phrases p.122 en 123) + Onregelmatige werkwoorden (20)	S	45	15
PW3	Leerdoelen: Het vergroten van de leesvaardigheid Vaardigheid: Lezen Inhoud: Leesvaardigheid A (Short Stories)	S	45	13
PW4	Leerdoelen: Ik kan voorzetsels van tijd en plaats en bijwoorden van frequentie gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met technologie, wetenschap, onderzoek en de toekomst. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 3 (Stone 5, 6 + Grammar 7, 9b + words and phrases p.170, 171)	S	45	15
PW5	Leerdoelen: Ik kan wederkerende voornaamwoorden en <i>each other</i> gebruiken. Ik ken woorden en zinnen die te maken hebben met het klimaat, de natuur en verschillende landen. Vaardigheid: Luisteren, lezen, schrijven Inhoud: Chapter 4 (Stone 7, 8 + Grammar 10a, 10b + words and phrases p.50, 51)	S	45	15

PW 6	Leerdoelen: Het vergroten van de kijk - en luistervaardigheid Vaardigheid: Luisteren, kijken Inhoud: Kijk-luistertoets	S	90	14
------	---	---	----	----

PW 7	Leerdoelen: Het vergroten van de leesvaardigheid Vaardigheid: Lezen Inhoud: Leesvaardigheid B (teksten)	S	45	13
------	--	---	----	----

--	--	--	--	--

Opmerking:
S = schriftelijk

Vak: Wiskunde**Studie: 3 BBL TN**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Herkansing	Weging %
PW1	G&R BBL3 deel 1 H1: Rekenen Leerdoelen / vaardigheden: Berekeningen kunnen maken met breuken, procenten, verschillende grootheden, decimalen en grote getallen met en zonder rekenmachine.	S	45	nee	12,5
PW2	G&R BBL3 deel 1 H2: Woordformules en grafieken Leerdoelen / vaardigheden: Het kunnen werken met lineaire formules, (gebogen) grafieken en tabellen.	S	45	nee	12,5
PW3	G&R BBL3 deel 1 H3: Procenten Leerdoelen / vaardigheden: Berekeningen in praktijk en context kunnen maken met procenten, breuken en promille.	S	45	nee	12,5
PW4	G&R BBL3 deel 1 H4: Meetkunde Leerdoelen / vaardigheden: Kunnen werken met schaal, symmetrie, kijklijnen, en hoogte kaarten. Daarnaast hoeken kunnen meten en berekenen.	S	45	nee	12,5
PW5	G&R BBL3 deel 2 H5: Woordformules en oplossen Leerdoelen / vaardigheden: Het kunnen werken met lineaire verbanden en het kunnen oplossen van vergelijkingen met grafieken en door middel van inklemmen.	S	45	nee	12,5
PW6	G&R BBL3 deel 2 H6: Oppervlakte en omtrek Leerdoelen / vaardigheden: Het kunnen berekenen van oppervlakte en omtrek van vlakke figuren.	S	45	nee	12,5
PW7 (SE1)	G&R B3 deel 1 H7: Statistiek G&R B4 deel1 H4: Statistiek Leerdoelen/vaardigheden Het kunnen werken met allerlei grafieken, tabellen en diagrammen en grafen.	S	45	ja	12,5
PW8	G&R BBL3 deel 2 H8: Ruimte meetkunde	S	45	nee	12,5

	Leerdoelen / vaardigheden: • Het kunnen berekenen werken met aanzichten en hoogtelijnen op kaarten. • Rekenen met eenheden van inhoud. • Oppervlakte en inhoud van ruimtefiguren berekenen.				

Vak: Nask1**Studie: 3 BBL TN**

Code	LeerWijzer! Hoe leer ik, wat leer ik en welk doel bereik ik?	Vorm	Duur	Weging %	SE %
PW1	TOETS 1: ELEKTRICITEIT (H1) Leerdoelen: Je kunt een serie en parallel schakeling tekenen. Je kunt de weerstand, het vermogen, spanning en de stroomsterkte berekenen. Je begrijpt de theorie achter de schakeling en weet hoe de beveiliging werkt. Vaardigheden: Schakelingen kunnen maken.	S	45	15	
PW2	TOETS 2: Stoffen (H2) Leerdoelen: Je kunt de bouw van de stoffen beschrijven en uitleggen in welke fase deze stoffen zich bevinden. Je weet hoe warmtetransport werkt. Vaardigheden: Je kunt de verschillende manieren van warmtetransport toepassen.	S	45	15	
PW3 (SE1)	TOETS 3: Licht (H3) Leerdoelen: Je kunt schaduwen en lichtstralen tekenen. Je kunt uitleggen hoe een spiegel werkt. Je kunt uitleggen hoe een lens werkt en welke soorten lenzen er zijn. Je kunt uitleggen hoe het oog werkt. Je kunt uitleggen wat verziend en bijziend is.	S	45	15	5
PW4	TOETS 4: Kracht (H4) Leerdoelen: Je kunt de verschillende krachten uitleggen en tekenen. Je kunt de zwaartekracht en de druk berekenen en uitleggen wat hefbomen zijn. Vaardigheden: Je kunt de hefboomwet uitvoeren en verschillende krachten herkennen en meten.	S	45	15	

PW5	TOETS 5: Beweging (H5) Leerdoelen: Je kunt de verschillende soorten bewegingen herkennen en uitleggen. Je kunt de snelheid berekenen. Je kunt een afstand/tijds diagram tekenen.	S	45	15	
	PO naar keuze H1, H3, H4, H5	PO		10	

PW6 (SE2)	TOETS 6: Energie en warmte (H6) Leerdoelen: Je kunt verschillende energie omzettingen benoemen en uitleggen. Je kunt uitleggen wat de werking van moleculen is bij verschillende temperaturen. Je kunt verschillende manieren van warmtetransport benoemen.	S	45	15	5
Opmerkingen: S = schriftelijke toets PO = praktische opdracht P = practicum M = mondeling					